Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
доктору юридичних наук, професору,
член-кореспонденту НАПрН України,
завідувачу кафедри економічного права
та економічного судочинства
Навчально наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Рєзніковій Вікторії Вікторівні

ВІДГУК
офіційного опонента Гудіми Тетяни Степанівни,
доктора юридичних наук, професора,
на дисертацію Герасимчук Єлизавети Андріївни
«Правове регулювання застосування інструментів торговельного захисту СОТ в Україні»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження зумовлена зростанням ролі інструментів торговельного захисту у сучасній системі міжнародної торгівлі та необхідністю забезпечення Україною належної реалізації прав і виконання зобов'язань у межах Світової організації торгівлі (СОТ). Торговельний захист (антидемпінгові, антисубсидиційні (компенсаційні) та спеціальні заходи) є складовою механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що дозволяє державі реагувати на добросовісні чи недобросовісні практики на зовнішніх ринках, нейтралізувати негативні наслідки імпорту для національної промисловості та водночас діяти в рамках процедурних і матеріальних стандартів СОТ.

Посилення протекціоністських тенденцій у світі та зростання кількості торговельних розслідувань і заходів за їх результатами актуалізують питання правової визначеності, прозорості й передбачуваності процедур торговельного захисту. Показовою у цьому контексті є й національна практика. В Україні фіксується тенденція до збільшення антидемпінгових і спеціальних розслідувань та відповідних заходів, що підтверджує прикладну значущість обраної проблематики для державної торговельної політики та захисту внутрішнього ринку. Повномасштабна збройна агресія російської федерації спричинила тимчасову паузу в ініціюванні нових процедур, однак подальше відновлення

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 64-14/2
«9» 03 2026 р.

роботи у цій сфері посилює потребу в науково обґрунтованих підходах до належного застосування інструментів торговельного захисту з урахуванням викликів воєнної економіки, структурних змін на ринках та обмежених адміністративних ресурсів.

Нормативну основу застосування інструментів торговельного захисту в Україні формують Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII та спеціальні закони щодо антидемпінгового, антисубсидиційного й спеціального захисту. Попри їх узгодження з угодами СОТ після вступу України до організації, чинне регулювання не позбавлене недоліків, які мають значення як для ефективності захисту національного товаровиробника, так і для дотримання принципів належного врядування та мінімізації ризиків надмірного адміністративного втручання. До таких проблем належать, зокрема, недостатня визначеність розподілу повноважень між компетентними органами, процедурні та інституційні прогалини в механізмі проведення розслідувань і застосування заходів, а також термінологічні неузгодженості, здатні породжувати неоднакову правозастосовну практику та ускладнювати судовий контроль.

Додаткового змістового навантаження темі надає євроінтеграційний контекст, адже набуття Україною статусу держави-кандидата та відкриття переговорного треку щодо членства в ЄС об'єктивно актуалізують завдання зближення з підходами Європейського Союзу у сфері торговельного захисту (trade defence), у тому числі з огляду на роль Європейської комісії, стандарти доказування, процедури розслідувань і вимоги до обґрунтування заходів. За цих умов комплексне дослідження правового регулювання інструментів торговельного захисту СОТ в Україні має не лише теоретичне, але й виразне практичне значення, оскільки здатне сприяти підвищенню якості правового регулювання, правозастосування та судового контролю у цій сфері, а також формуванню прогнозованого й конкурентного торговельного режиму.

Отже, дисертаційне дослідження Є.А. Герасимчук є своєчасним і науково обґрунтованим, а його тематика відповідає потребам розвитку правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах трансформації міжнародних торговельних відносин, воєнних викликів та євроінтеграційних зобов'язань.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Аналіз представленої для відгуку дисертаційної роботи дає змогу стверджувати, що одержані здобувачкою результати дослідження характеризуються науковою новизною, є обґрунтованими та відповідають визначеній меті і завданням дисертації. Сформульовані авторкою положення мають як теоретичне, так і практичне значення для розвитку правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності України та застосування інструментів торговельного захисту у відповідності до стандартів СОТ.

Серед тверджень, які характеризують наукову новизну дисертаційного дослідження, варто особливо відзначити наступні.

Так, дисертанткою запропоновано авторське визначення поняття торговельного захисту як сукупності передбачених угодами СОТ та національним

законодавством інструментів, що застосовуються державою імпорту у відповідь на добросовісні або недобросовісні дії іноземних виробників та/або експортерів і спрямовані на захист національного товаровиробника та урівноваження торговельного балансу. Запропоноване розуміння дозволяє систематизувати правову природу антидемпінгових, антисубсидиційних і спеціальних заходів у межах єдиної концепції торговельного захисту.

Заслуговує позитивної оцінки й сформульоване в роботі поняття системи торговельного захисту України як сукупності правових, економічних та інституційних механізмів, що реалізуються уповноваженими органами державної влади в межах відповідних торговельних розслідувань з метою захисту внутрішнього ринку від імпорту товарів з третіх країн. Такий підхід має важливе значення для вдосконалення інституційної архітектури торговельного захисту та забезпечення належного розподілу повноважень між компетентними органами.

Науково вагомим є також запропоноване дисертанткою запровадження категорії «елементів доказування» торговельних розслідувань, що визначається як сукупність фактів і припущень, які підлягають доведенню у процесі встановлення підстав для застосування заходів торговельного захисту. Визначення переліку таких елементів (національний товаровиробник, товар, імпорт, шкода, причинно-наслідковий зв'язок, національні інтереси) сприяє підвищенню правової визначеності процедур розслідувань та наближенню національної практики до стандартів СОТ і Європейського Союзу.

Втім, наведені положення далеко не єдині, що ілюструють наукову новизну одержаних результатів дисертаційного дослідження.

Окрім них, у дисертації сформульовано низку інших висновків і пропозицій, які є оригінальними та такими, що по суті становлять розвиток і удосконалення існуючих доктринальних підходів у сфері торговельного захисту.

Зокрема, заслуговує на увагу виявлена авторкою проблема можливого зловживання дискреційними повноваженнями компетентного органу при перенесенні строків процедурних етапів торговельних розслідувань, що може призводити до порушення присічних строків та обмеження процесуальних прав заінтересованих сторін. Таке положення має істотне значення для забезпечення принципів належного врядування та процесуальної справедливості у сфері торговельного захисту.

Важливим є й обґрунтування квазісудової природи торговельних розслідувань шляхом визначення ознак, що зближують їх із судовим процесом, зокрема процедурної регламентованості, змагальності сторін, оцінки доказів, обов'язковості рішень та можливості їх судового оскарження. Запропонований підхід дозволяє більш чітко окреслити процесуальні гарантії учасників розслідувань та межі адміністративного розсуду органів торговельного захисту.

Не можна не відзначити й удосконалення положень щодо змісту категорії «національних інтересів» у торговельних розслідуваннях, а також необхідності комплексного дослідження всіх факторів, що впливають на стан національної промисловості, з належним мотивуванням у висновках компетентного органу.

Такий підхід сприяє підвищенню обґрунтованості рішень та мінімізації ризиків їх успішного оскарження.

Отримали подальшого розвитку й положення щодо розмежування правової природи антидемпінгових та антисубсидиційних заходів як реакції на недобросовісну конкуренцію, на відміну від спеціальних заходів, що застосовуються у відповідь на добросовісне зростання імпорту. Це є важливим для коректної кваліфікації відповідних заходів у системі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Одержані результати дисертаційного дослідження характеризуються достовірністю та обґрунтованістю. Достовірність досягнутих результатів підтверджується використанням значного масиву наукових джерел, норм угод СОТ, законодавства України та Європейського Союзу, а також аналізом практики торговельних розслідувань і механізмів вирішення спорів у СОТ. Зазначене становить належне підґрунтя для формулювання теоретичних висновків і практичних рекомендацій щодо вдосконалення національного законодавства у сфері торговельного захисту.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації. Абсолютна більшість сформульованих висновків та наукових результатів дисертаційного дослідження Є.А. Герасимчук являються обґрунтованими, оскільки обумовлені використанням сучасної методології, застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів пізнання.

Позитивно характеризує представлену дисертацію широка дослідницька база, в якій, зокрема, використані авторитетні теоретичні надбання у галузі економічного права. Здобувачкою проведено глибокий аналіз значної кількості джерел спеціальної літератури, присвячених проблематиці дисертаційної роботи, що сприяло формуванню її власної точки зору відносно кола досліджуваних питань.

Основні положення дисертації були опрацьовані із залученням масиву спеціальної наукової літератури авторства О.О. Бакалінської, Т.С. Гудіми, Д.В. Задихайла, В.І. Короля, В.С. Мілаш, О.П. Подцерковного, В.В. Поєдинок, В.В. Рєзнікової, В.А. Устименка, В.В. Чайковської, В.С. Щербини та ін. Крім зазначених праць загальнотеоретичного характеру, у дисертації враховано також наукові напрацювання вітчизняних дослідників, присвячені безпосередньо проблематиці торговельного захисту та застосуванню антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних заходів, зокрема: А.А. Барікової, Д.В. Войтюка, О.Б. Дем'янюк, О.С. Денісової, А.В. Духневича, А.І. Калініченко, Н.М. Ковальчук, В.В. Пасічник, І.О. Платонової, І.М. Товкун та ін.

Емпіричну основу дисертаційного дослідження склали положення угод СОТ у сфері торговельного захисту, норми законів та підзаконних нормативно-правових актів України, що регулюють проведення антидемпінгових, антисубсидиційних і спеціальних розслідувань та застосування відповідних заходів, акти законодавства Європейського Союзу й окремих зарубіжних держав, а також практика діяльності компетентних органів у сфері міжнародної торгівлі та національна судова практика щодо оскарження рішень у цій сфері.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Зміст дисертаційної роботи Герасимчук Є.А. свідчить про те, що її авторка ґрунтовно опрацювала значний обсяг наукових джерел, нормативного матеріалу та практики застосування інструментів торговельного захисту у межах системи СОТ. Логічність і послідовність виконаного дослідження забезпечуються чітко сформульованими метою і завданнями дисертації, визначенням її об'єкта та предмета, а також належним використанням загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання. Назва дисертаційного дослідження повною мірою відповідає обраній спеціальності та суті вирішуваної наукової проблеми, яка має важливе значення для розвитку правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності України та удосконалення механізмів застосування антидемпінгових, антисубсидиційних і спеціальних заходів відповідно до стандартів СОТ.

Наукова полеміка, що ведеться авторкою на сторінках дисертації, здійснюється коректно, з дотриманням принципів академічної доброчесності та етики наукової дискусії. Робота викладена літературною науковою мовою, характеризується належним рівнем термінологічної точності та аргументованості. Сформульовані у дисертації наукові підходи, висновки й рекомендації мають самостійний творчий характер і відзначаються практичною спрямованістю. Оформлення дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України. Методологічну основу представленого дослідження складає сукупність методів, які застосовуються в сучасній правовій науці. Використаний у роботі методологічний інструментарій повністю відповідає меті, об'єкту та предмету дослідження, дозволяє вирішити поставлені наукові завдання, здійснити об'єктивний глибокий науковий аналіз та сформулювати коректні судження та якісні висновки.

Оцінка змісту дисертації. Структурно дисертація складається з анотації (українською та англійською мовами), переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які охоплюють 8 підрозділів, висновків до кожного розділу роботи й загальних висновків до дисертації та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 231 сторінку, з них основного тексту – 191 сторінка. Список використаних джерел містить 200 позицій, що містяться на 27 сторінках.

Всі розділи та підрозділи за своїм змістом є взаємопов'язаними, взаємоузгодженими, а також засвідчують, що авторці вдалося виконати поставлені завдання та досягти мети дослідження. Текстових запозичень без посилання на джерела та інших **порушень академічної доброчесності не виявлено**.

Практичне значення дослідження. Наукові результати дисертаційного дослідження Герасимчук Є.А. можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – під час досліджень проблематики й подальших перспектив удосконалення правового регулювання торговельного захисту в Україні; правотворчості – для вдосконалення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності; правозастосовній діяльності – під час застосування норм, які регулюють торговельний захист в Україні; освітньому процесі – під час укладання навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Правове регулювання зовнішньоекономічної

діяльності», «Господарське право», «Торгове право» й окремих спецкурсів, присвячених праву СОТ.

Також особливо зауважимо, що окремі положення дисертаційної роботи отримали практичне впровадження у діяльності адвокатського об'єднання «Юридична фірма «Астерс».

Повнота викладу положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Авторкою проведена належна апробація результатів дослідження. Основні наукові результати дисертації знайшли відображення у 8 публікаціях (зокрема, 4 наукових статтях, з яких, всі опубліковані у наукових фахових виданнях України з юридичних наук, а також 4оьх тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях).

Як видно, одержані дисертанткою результати оприлюднені у достатній кількості публікацій у фахових виданнях з юридичних наук та збірниках тез доповідей учасників конференцій. Положення підрозділів авторкою висвітлено в окремій чи окремих статтях або ж у тезах доповіді на науково-практичній конференції.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Поряд із позитивними моментами у дисертаційній роботі Герасимчук Є.А. є й ряд положень, висновків та пропозицій, які мають дискусійний характер і потребують додаткової аргументації здобувачкою у процесі публічного захисту, а саме:

1. Потребує уточнення запропонований дисертанткою підхід до визначення та врахування «національних інтересів» у межах торговельних розслідувань, а також ризики його практичного застосування. У дисертації, зокрема серед положень, що подані як такі, що удосконалюють підходи до процедурного забезпечення застосування інструментів торговельного захисту, авторкою обґрунтовано необхідність врахування під час запровадження спеціальних заходів не лише внутрішньоринкових потреб, але й міжнародних економічних інтересів України, з огляду на можливі наслідки у площині зобов'язань за правом СОТ та ризики застосування відповідних заходів торговельної компенсації (с. 19). Зазначене також відображено у висновках дисертації, де акцентовано увагу на потребі врахування міжнародних інтересів держави при застосуванні спеціальних заходів (с. 199 – 200, п. 5 Висновки).

У цьому ж контексті запропоновано оновлене розуміння категорії «національних інтересів», у якому посилено увагу до інтересів споживачів, впливу імпорту на зайнятість, інвестиції, конкуренцію та міжнародні економічні позиції держави, що знайшло відображення й у сформульованих законодавчих пропозиціях авторки (с. 202 –203, п. 9 Висновки).

Разом із тим, дискусійним залишається питання, яким чином запропонований підхід може бути реалізований у процедурі торговельного розслідування таким чином, щоб категорія «національних інтересів» не перетворилася на надмірно оціночну конструкцію, що допускає різнотлумачення та створює додатковий простір для дискреційних рішень органу розслідування. Видається, що в умовах української практики, де вже наявні ризики нерівномірного застосування процедурних стандартів, недостатня визначеність цього тесту може ускладнити

забезпечення принципів передбачуваності, прозорості та рівності заінтересованих сторін.

Крім того, потребує додаткового обґрунтування співвідношення «посиленої уваги до інтересів споживачів» із базовою логікою trade defence, яка за своєю природою спрямована передусім на відновлення справедливих умов конкуренції та захист національної промисловості від демпінгу, субсидій або різкого зростання імпорту. У цьому зв'язку на публічному захисті доцільним було б почути уточнення щодо того, яким чином запропонована модель забезпечує належний баланс між інтересами промисловості, споживачів та міжнародними зобов'язаннями держави, не створюючи при цьому нового джерела суб'єктивізму у прийнятті рішень компетентними органами.

2. Дискусійним є запропонований дисертанткою підхід до інституційної відповідальності членів Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі та його узгодженість з адміністративно-правовою природою діяльності цього органу. У дисертації, зокрема серед пропозицій щодо вдосконалення інституційного механізму торговельного захисту та підвищення процедурної дисципліни компетентних органів, авторкою запропоновано встановити відповідальність членів Комісії за неявку на засідання без поважних причин, а також за «очевидну протиправність під час голосування» (с. 202, п. 9 Висновки). Загалом ідея персоналізації відповідальності у сфері trade defence видається логічною, з огляду на значні економічні наслідки рішень Комісії, їх вплив на умови конкуренції та необхідність забезпечення належної процедурної прозорості. Разом із тим, запропонований підхід потребує додаткового уточнення з позицій його правової визначеності та практичної реалізованості. Зокрема, категорія «очевидної протиправності під час голосування» залишається оціночною та може спричинити складнощі у застосуванні, зважаючи на колегіальний характер прийняття рішень Комісією, дискреційний елемент оцінки доказів та необхідність збереження автономності позицій її членів у межах адміністративної процедури. Крім того, запровадження персоналізованої відповідальності у сфері голосування потенційно може мати небажані наслідки у вигляді так званого «охолоджувального ефекту» (chilling effect), коли члени Комісії можуть уникати активної участі у прийнятті рішень або схилятися до формального голосування з метою мінімізації персональних ризиків. Це, у свою чергу, здатне негативно позначитися на якості правового обґрунтування рішень та ефективності функціонування інституційного механізму торговельного захисту. У цьому зв'язку хотілось би почути додаткову аргументацію щодо юридичної моделі такої відповідальності, її виду (дисциплінарної, адміністративної чи іншої), а також її узгодження з адміністративно-правовою природою діяльності Міжвідомчої комісії.

3. Потребує додаткової аргументації висловлена у дисертації теза про недостатню ефективність судового контролю у сфері торговельного захисту, а також запропоноване розширення предмета позову шляхом включення вимоги «зобов'язати Комісію вчинити дії» (с. 20; с. 200, п. 6 Висновків). Авторкою приділено значну увагу проблематиці оскарження рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі та визначенню меж судового контролю у процедурах

застосування інструментів trade defence. У цьому контексті обґрунтовується необхідність посилення судового захисту заінтересованих сторін через запровадження додаткового способу поновлення порушених прав.

Водночас запропонована конструкція викликає низку питань щодо її практичної реалізації та відповідності загальним принципам розмежування компетенцій між адміністративними судами і спеціалізованими органами торговельного захисту. Зокрема, важливо чітко окреслити, які саме «дії» Комісії можуть бути предметом судового зобов'язання, аби такий спосіб захисту не трансформувався у фактичне заміщення дискреційного рішення Комісії судовим розсудом. Очевидно, що судовий контроль у цій сфері має залишатися насамперед у площині перевірки законності, дотримання процедурних гарантій, належного мотивування та забезпечення процесуальної справедливості, не втручаючись у прийняття економіко-регуляторних рішень по суті.

Окремо заслуговує на уточнення і висновок про обмежену ефективність механізмів оскарження у межах СОТ у зв'язку з блокуванням Апеляційного органу та неповною універсальністю МРІА (с. 200, п. 6 Висновків). Хоча наведені міркування загалом виглядають обґрунтованими, доцільним видається більш чітке визначення практичного значення процедур СОТ для України за сучасних умов, зокрема у контексті консультацій, панельного розгляду без апеляції або використання механізмів врегулювання спорів як інструменту міжнародно-переговорного впливу. Така конкретизація дозволила б зробити оцінку «неефективності» відповідного механізму більш методологічно виваженою.

4. Певної додаткової конкретизації потребує висловлена у дисертації пропозиція щодо запровадження ІТ-платформи для візуалізації результатів торговельних розслідувань та підвищення прозорості діяльності органів trade defence. Авторкою обґрунтовується доцільність цифровізації процедур шляхом створення системи, яка дозволила б упорядкувати матеріали розслідувань, фіксувати процесуальні етапи та забезпечити більш передбачуваний доступ заінтересованих сторін до інформації. Загалом така ініціатива виглядає перспективною, оскільки сучасні цифрові інструменти можуть сприяти дисциплінуванню строків, посиленню процедурної визначеності та підвищенню довіри до адміністративних рішень у сфері торговельного захисту.

Водночас практична реалізація запропонованого підходу неминуче порушує низку складних питань, пов'язаних із особливим режимом торговельних розслідувань, де значна частина матеріалів має конфіденційний характер (комерційна таємниця, внутрішні розрахунки підприємств, дані контрагентів тощо). У цьому контексті важливо уточнити, яким чином цифрова платформа може бути інтегрована у процедуру так, щоб, з одного боку, гарантувати реальну процесуальну відкритість і рівність сторін, а з іншого – не створити ризиків витоку інформації або, навпаки, надмірного «закриття» матеріалів під приводом конфіденційності.

Не менш значущим є й питання юридичної природи так званих цифрових «процедурних подій» у системі подання документів, відкриття доступу, автоматизоване обчислення строків тощо. Без належного нормативного

закріплення такі елементи можуть породжувати додаткові процесуальні спори, ускладнювати реалізацію прав сторін та створювати нові підстави для судового оскарження рішень компетентних органів.

У зв'язку з цим на захисті доцільно було б почути більш детальну аргументацію щодо запропонованої моделі функціонування платформи, мінімальних елементів її правового режиму, а також того, яким чином цифровізація процедур буде узгоджена з гарантіями змагальності, правом сторін на ефективну участь у розслідуванні та вимогами права СОТ щодо належної прозорості й процесуальної справедливості (с. 203, п. 9 Висновків).

Разом з тим, характер наведених міркувань щодо окремих питань в роботі в цілому не знижує наукової цінності представленого на захист дослідження.

В частині **дотримання академічної доброчесності** варто зауважити, що представлене дисертаційне дослідження виконане Герасимчук Є.А. самостійно, дисертація являє собою оригінальну працю. В роботі не виявлені положення, які б порушували академічну доброчесність. У дисертації наявні посилання на використані джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей, а також надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності.

Висновок за результатами вивчення дисертації. Представлена до захисту наукова робота являється змістовним і оригінальним дисертаційним дослідженням. Тема дисертації є актуальною, сформульовані дисертанткою висновки і рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для правової науки, але й для правозастосовної практики. Викладені в дисертації пропозиції є теоретично обґрунтованими. Дисертанткою вирішується актуальне наукове завдання, яке полягає у всебічному дослідженні суспільних відносин, що виникають у процесі застосування антидемпінгових, антисубсидиційних та спеціальних заходів як інструментів торговельного захисту України. Дисертаційне дослідження має наукову цінність і значення для розвитку економічного права та економіко-правового механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, мова роботи відзначається точністю, логічністю та аргументованістю викладу. Наукові положення у тексті дисертації за формою викладу доступні, у смисловому плані довершені, цілісні та взаємопов'язані. Матеріал у дисертації викладено у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються відповідними результатами дослідження. Досягнуті результати доповідались авторкою та обговорювались під час науково-практичних конференцій і відображені у достатній кількості наукових публікацій.

Таким чином, підсумовуючи викладене вище, можна зробити загальний висновок, що дисертація на тему «Правове регулювання застосування інструментів торговельного захисту СОТ в Україні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, та Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Єлизавета Андріївна Герасимчук, заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
доктор юридичних наук, професор,
заступник завідувача відділу проблем
модернізації господарського права та законодавства
Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Мамутова
Національної академії наук України» Тетяна ГУДІМА

Підпис д. ю. н., професора Тетяни Гудіми засвідчую.
т.в.о. УЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Державної установи
«Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова
Національної академії наук України»
О. Ст. Трегуб
«9» 03 2026 р.

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ В.К. МАМУТОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ» Ідентифікаційний код 13530946 * Україна *

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 64 «12»
«9» 03 2026 р.